

УДК 657
Якуб'як Олена

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
ПОПУЛЯРНІ МЕТОДИ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Yakubiak Olena

Ternopil Ivan Puluj National Technical University
POPULAR METHODS OF ECONOMIC ANALYSIS

З розвитком нових технологій та суспільства, розвивається і економічна галузь господарства, а також способи оцінювання економічного стану конкретних підприємств, установ та організацій. Всім відомі методи економічного аналізу модернізуються та об'єднуються, щоб створити нові, які будуть використовуватися для детального розгляду певного суб'єкту господарювання, оцінки його фінансових можливостей, ефективності виробництва та рівня конкурентоспроможності.

Одним з порівняно нових методів економічного аналізу є бенчмаркінг. Його суть полягає в пошуку такого конкурента, який краще здійснює свою діяльність, оцінці та аналізуванні його дій та перейманні тих методів роботи, які допоможуть підвищити ефективність власного підприємства. Все це відбувається за наступні чотири кроки (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи бенчмаркінгу

1.	Під час цього етапу обирають об'єкт для бенчмаркінгу, тобто з яким підприємством чи товаром будуть порівнювати власні.
2.	На даному етапі здійснюють пошук всієї доступної інформації про обраний об'єкт порівняння для подальшого аналізу.
3.	На цьому етапі відбувається аналіз даних та процес порівняння показників з власними. Знаходять слабкі місця у своєму підприємстві, та причини їх виникнення. Крім того, обираються ті процеси та методи, що існують у конкурентів та які можна перейняти для використання у власному підприємстві, щоб збільшити ефективність праці.
4.	Під час даного етапу фахівці на підприємстві розробляють нові тактики, ліквідовують слабкі місця, створюють нову стратегію розвитку, дотримуючись якої конкурентоспроможність організації повинні збільшитися, та реалізують її

Бенчмаркінг об'єднує в собі такі поширені методи економічного аналізу, як соціологічні методи, прийом порівнянь, прийом перерахунку показників, аналіз і синтез, прийом виділення «вузьких місць», прийоми графічного і табличного відображення даних тощо. Тобто, за своєю суттю, бенчмаркінг не є чимось оригінальним, він є комплексним поєднанням тих методів, які використовувалися в оцінюванні фінансово-економічного стану підприємств та організацій задовго до його виникнення.

Крім нього, зараз також є популярною процедура дью-ділідженс. Вона здійснюється інвесторами (зазвичай вони наймають спеціальні організації) для перевірки певного господарського об'єкту перед початком надання йому інвестицій. Це необхідно, щоб вирішити чи надавати об'єкту фінансування, чи ні, чи буде воно приносити прибуток, чи стане банкрутом. Використовуючи всю надану інформацію, фахівці проводять повне дослідження діяльності об'єкта, оцінюють можливі інвестиційні ризики, конкурентні переваги та недоліки, ефективність роботи всіх працівників, перевіряють фінансовий стан, витрати та дохід, кількість споживачів та місце на ринку, як відбувається реалізація поточної стратегії та інше.

Дана процедура складається з п'яти етапів (табл. 2): загальний дью-ділідженс, фінансовий, податковий, юридичний та операційний. Інколи до них додаються ще таких два: маркетинговий та технологічний дью-ділідженс.

Таблиця 2

Етапи дью-ділідженсу	
Назва етапу	Характеристика
Основні етапи дью-ділідженсу	
Загальний дью-ділідженс	Перевірка всіх найважливіших аспектів діяльності об'єкта господарювання включно з фінансовим станом, питанням, що стосуються податків та юриспруденції, конкурентним аналізом тощо.
Фінансовий дью-ділідженс	Оцінювання фінансового стану об'єкта, перевірка фінансової документації, розрахунки показників, що стосуються фінансової стійкості та стабільності тощо.
Податковий дью-ділідженс	Аналіз податкової звітності, основних сфер господарювання та видів діяльності, стану основних виробничих фондів та необоротних засобів, перевірка можливості виникнення податкових ризиків та творення шляхів їх подолання.
Юридичний дью-ділідженс	Аналіз всіх юридичних документів, перевірка на можливість порушення законодавства.
Операційний дью-ділідженс	Аналіз процесу виробництва, перевірка якості продукції, оцінювання розроблення нового асортименту, пошук шляхів для розширення виробництва тощо.
Додаткові етапи дью-ділідженсу	
Маркетинговий дью-ділідженс	Аналіз маркетингової стратегії, оцінка місця об'єкту господарювання на ринку, перевірка впізнаваності бренду, оцінювання рівня прихильності споживачів.
Технологічний дью-ділідженс	Перевірка якості та стану обладнання, а також технології виробництва продукції.

В Україні дана процедура є доволі поширеною. Проте, головною проблемою використання даного методу в Україні для оцінки рівня ризику інвестування, покупки чи злиття залишається те, що не всі знають та розуміють, як працює ця процедура, які саме дані потрібно шукати та аналізувати. На щастя, в країні існує багато компаній, що спеціалізуються саме на наданні цих послуг. Наприклад, Аудиторська фірма "Аудит Оптім" надає послуги дью-ділідженсу підприємствам та компаніям по цілій країні [1]. Крім того, схожі завдання виконують онлайн-сервіси перевірки компаній «Система YouControl» [2] та «Опендатабот» [3], які використовують великі дані для збирання всієї доступної інформації та процесу її аналізування.

У підсумку можна сказати, що люди не відстають у розвитку від технологій та машин. Вони придумують все нові та нові способи для покращення роботи суб'єктів господарювання, шляхом порівняння з конкурентами чи створеним в своїх думках ідеалом. Люди розробляють якісніші та швидші методи оцінювання цілих підприємств, установ чи організацій, що допомагає їм знайти слабкі місця в їхній діяльності, ліквідувати їх, і в результаті підвищити ефективність роботи та збільшити кількість нових клієнтів.

Список використаних джерел: 1. Due Diligence (послуги "Дью-ділідженс") від «Аудит Оптім». URL: <https://audit-optim.com.ua/services/du-diligence> (дата звернення: 06.03.2023); 2. Система YouControl – онлайн-сервіс перевірки компаній. URL: <https://youcontrol.com.ua/> (дата звернення: 06.03.2023); 3. Аналітика Опендатабот. URL: <https://opendatabot.ua/> (дата звернення: 06.03.2023).